

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Definitieve goedkeuring van het voorontwerp van decreet houdende instemming met de economische partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de SADC-EPO-Staten, anderzijds, ondertekend te Kasane op 10 juni 2016.

1. INHOUDELIJK

Situering

Totstandkoming

In 2002 ontving de Europese Commissie een mandaat van de Raad van de Europese Unie (EU) om onderhandelingen te openen over Economische Partnerschapsakkoorden (*Economic Partnership Agreements, EPA*) met zes groepen van ACS-landen¹: het Caribische gebied, de Stille Oceaan, westelijk Afrika, centraal Afrika, oostelijk Afrika en zuidelijk Afrika. Hiertoe werd besloten op basis van de Cotonou-Overeenkomst (2000). Deze voorziet namelijk in de actualisering van de handelsrelaties tussen de EU en de ACS-landen.

Formeel gingen de onderhandelingen met de ACS van start in 2002.

Na tien jaar werden de onderhandelingen inzake een economische partnerschapsovereenkomst op 15 juli 2014 in Zuid-Afrika succesvol afgerond met de Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (Engels: Southern African Development Community, SADC) bestaande uit Botswana, Lesotho, Mozambique, Namibië, Zuid-Afrika en Swaziland. Angola heeft de mogelijkheid om toe te treden tot de overeenkomst. De overeenkomst zal de interim-overeenkomst met Botswana, Lesotho, Mozambique en Swaziland van juni 2009 vervangen. Deze overeenkomst werd echter nooit geratificeerd.

¹ De ACS-landen (*ACP Group of States*) zijn staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan, die tot de voormalige kolonies van de EU-Lidstaten behoren. Met Zuid-Afrika erbij zijn er 79 ACS-landen.

Gemengd karakter en ondertekening

Op 16 december 2014 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van deze overeenkomst vast. Zowel de bevoegdheden van de federale overheid als die van de gemeenschappen en de gewesten komen hierin aan bod. In zijn brief van 23 april 2015 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

Tijdens dezelfde vergadering besliste de WGV ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België doch met vermelding van al de betrokken entiteiten onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de EU en derde landen.

De overeenkomst werd op 10 juni 2016 te Kasane (Botswana) ondertekend. Met uitzondering van Mozambique hebben alle SADC-EPO-Statens de overeenkomst reeds geratificeerd. Sinds 10 oktober 2016 wordt de overeenkomst voorlopig toegepast.

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

In zijn briefadvies van 11 september 2017 gaat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) akkoord met de door de Vlaamse regering aangehaalde link met ontwikkelings-samenwerking van deze overeenkomst. Het is voor de sociale partners positief dat de overeenkomst ook inzet op duurzame ontwikkeling en dat de koppeling met de EU-doelstellingen op gebied van arbeid, milieu en klimaatverandering wordt gemaakt.

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

In zijn advies van 10 oktober 2017 met kenmerk 62.155/1 maakte de Raad opmerkingen inzake de vermelding van de Franse Gemeenschapscommissie, de plaats van de voorliggende partnerschapsovereenkomst ten aanzien van de Belgische gerechtelijke instanties, de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in de Gezamenlijke Raad SADC-EPO-staten – EU en het “Handels- en ontwikkelingscomité” en de vereenvoudigde verdragswijzigingen.

Het advies wordt uitvoerig besproken in de bijhorende memorie van toelichting.

Context

De Ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika (Engels: Southern African Development Community, SADC), is een intergouvernementele organisatie van 15 Zuid-Afrikaanse landen².

De EU is de grootste handelspartner van de SADC-EPA-groep. In 2015 bedroeg de totale EU-invoer €31,6 miljard (9,4% landbouw; 1,7% vis; en 88,9% industrie). De EU importeert voornamelijk diamanten (Botswana), edelstenen en metalen, vis (Namibië), suiker (Swaziland), evenals vruchten en noten. De totale EU-uitvoer naar de regio bedroeg ongeveer €32 miljard in 2015.

De economische partnerschapsakkoorden zijn overeenkomsten over vrije handel tussen de Europese Unie en ACS-landen. De voornaamste doelstelling die de EU via de EPA wenst te bereiken is de integratie van de ontwikkelingslanden in de mondiale economie en het internationale handelstelsel. Door een meer actieve participatie in beide, zo luidt de idee, kunnen ontwikkelingslanden hun economische zelfredzaamheid vergroten. De economische groei die daarmee gepaard gaat, dient via hun beleid door regeringen te worden omgezet in sociale welvaart. Duurzaamheid en respect voor het milieu zijn een integraal onderdeel van de socio-economische ontwikkelingsstrategie die de EU via de EPA wenst te stimuleren.

Oorspronkelijk was het de bedoeling van de EU dat alle EPA ondertekend zouden zijn op 31 december 2007, de dag waarop het Cotonou-systeem van unilaterale preferenties verviel. Dit scenario is echter niet uitgekomen. Zo werd op 1 januari 2008 slechts met één regio een akkoord bereikt over een volwaardige overeenkomst, met name de Caribische ACS-groep. In andere regio's werd afgesproken om tijdelijke goederenovereenkomsten te sluiten, in afwachting van volwaardige EPA. Dergelijke overeenkomsten werden voorzien met (sub)regio's zoals de Gemeenschap voor de ontwikkeling van Zuidelijk Afrika (Southern African Development Community, SADC), Oostelijk en Zuidelijk Afrika (Eastern and Southern Africa, ESA) en de Oost-Afrikaanse Gemeenschap (East African Community, EAC) en individuele staten als Ivoorkust en Ghana. Met deze staten en regio's werd afgesproken dat men in 2008 (en mogelijk 2009) verder zou onderhandelen over de overblijvende luiken. Daartoe werd een rendez-vousclausule in hun overeenkomsten opgenomen.

In totaal ondertekenden 36 staten een EPA onder de ene of de andere vorm. 32 andere staten (de *Minst Ontwikkelde Landen, MOL*) vallen onder het Alles-Behalve-Wapens-regime (*Everything But Arms, EBA*). Dit betekent dat 67 van de 78 staten betrokken bij de EPA-onderhandelingen momenteel van tarief- en quotavrije toegang tot de EU-markt genieten. Onder het EBA-regime genieten de MOL echter niet van de versoepeling van de oorsprongsregels waarover ACS-staten onder de EPA wel kunnen genieten. Tien van de overige staten, vallen als niet-MOL onder het ASP-regime (Algemeen Systeem van Preferenties). Zij genieten van een minder gunstig regime dan de staten die een EPA paraferden omdat hun goederen niet van een tarief- en quotavrije toegang tot de EU-markt genieten.

Botswana, Namibië en Swaziland genieten momenteel preferentiële markttoegang tot de EU in het kader van de regelingen in de verordening inzake markttoegang. Lesotho en Mozambique vallen momenteel onder de regelingen in het kader van het "alles behalve wapens"-initiatief. Zuid-Afrika heeft dan weer een eigen handelsregime via zijn bilaterale Overeenkomst met de EU (*Trade and Development Cooperation Agreement, TDCA*).

Om de periode tussen parafering en de inwerkingtreding van de uiteindelijke EPA te overbruggen, voorziet de EU in een transitierégime via de verordening tot markttoegang voor goederen van ACS-staten die instemden met de sluiting van een EPA.

² Angola, Botswana, Congo-Kinshasa, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibië, Seychellen, Swaziland, Tanzania; Zambia, Zimbabwe en Zuid-Afrika,

Inhoud

De voorliggende overeenkomst is een op ontwikkeling gerichte handelsovereenkomst die de basis zal vormen voor EU-SADC handelsbetrekkingen. Zij biedt de SADC-staten asymmetrische markttoegang, zodat zij gevoelige sectoren kunnen afschermen tegen liberalisering. Verder voorziet de overeenkomst in een groot aantal vrijwaringsmaatregelen en in een beschermingsclausule voor opkomende industrieën. De EPA bevat ook een hoofdstuk over handel en duurzame ontwikkeling. De overeenkomst is daardoor gekoppeld aan de EU-doelstellingen op het gebied van arbeid, milieu en de klimaatverandering.

De EPA garandeert uniforme toegang voor Botswana, Lesotho, Mozambique, Namibië en Swaziland tot de EU-markt zonder heffingen of quota. Voor Zuid-Afrika worden de relevante bepalingen van de titels II en III van de overeenkomst tussen de EU en Zuid Afrika inzake handel, ontwikkeling en samenwerking, met betrekking tot respectievelijk handel en handelsgerelateerde vraagstukken, door de EPA vervangen. Zuid-Afrika profiteert van nieuwe markttoegang die betere handelsvoorwaarden bevat, voornamelijk op vlak van landbouw en visserij. De EU zal toegang krijgen tot de markt in Zuidelijk Afrikaanse Douane-Unie. Daarnaast is de EU verzekerd van een bilaterale overeenkomst met Mozambique, een van de minst ontwikkelde landen in de regio.

De voorliggende overeenkomst bevat bepalingen over samenwerking, handel in goederen, handel en duurzame ontwikkeling, douane en handelsbevordering, technische handelsbelemmeringen, sanitaire en fytosanitaire maatregelen, geschillenbeslechting, geografische aanduidingen en oorsprongsregels. Verder bevat de overeenkomst rendez-vousclausules over handel in diensten en investeringen, mededingingsbeleid, intellectuele-eigendomsrechten en overheidsopdrachten.

De doelstellingen van de voorliggende overeenkomst zijn:

- het oprichten van een handelspartnerschap met het oog op het terugdringen en uitroeien van armoede;
- het bevorderen van regionale integratie, economische samenwerking en een goed bestuur;
- bij te dragen tot de geleidelijke integratie van de staten van Zuidelijk Afrika in de wereldeconomie;
- het versterken van de capaciteit van de staten van Zuidelijk Afrika in handelsbeleid en verwante handelskwesties;
- het ondersteunen van de voorwaarden voor het verhogen van de investeringen en van de privé-initiatieven en het verbeteren van de capaciteit van het concurrentievermogen en de economische groei in de SADC-staten;
- het versterken van de bestaande economische en handelsrelaties tussen de partijen op basis van solidariteit en wederzijdse belangen.

In de institutionele bepalingen wordt een Gezamenlijke Raad op ministerieel niveau opgericht die verantwoordelijk is voor de werking en uitvoering van de overeenkomst. De Gezamenlijke Raad wordt bijgestaan door een Handels- en ontwikkelingscomité.

Verder bevat de overeenkomst een bilateraal protocol tussen de EU en Zuid-Afrika inzake de bescherming van geografische aanduidingen en de handel in wijnen en gedistilleerde dranken. De EU zal namen zoals Rooibos, de beroemde infusie uit Zuid-Afrika en talrijke wijnnamen (Stellenbosch en Paarl) beschermen. In ruil daarvoor, beschermt Zuid-Afrika meer dan 250 EU-namen, verspreid over de categorieën voedsel, wijn en sterke drank.

De overeenkomst bestaat uit 114 artikelen, verdeeld over 15 hoofdstukken, 7 bijlagen, 4 protocollen en een slotakte. De bijlagen, protocollen en slotakte vormen een integrerend deel van de overeenkomst.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1504, document 0324/1.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1504, document 0324/1.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1504, document 0324/1.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

5.1. Reguleringsimpactanalyse (RIA)

Regelgeving ter goedkeuring van internationale overeenkomsten is vrijgesteld van een RIA (Omzendbrief VR 2014/13).

5.2. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies

Voorontwerpen van decreet die meermaals in dezelfde vorm voorkomen, moeten niet telkens voor wetgevingstechnisch en taalkundig advies worden voorgelegd volgens Omzendbrief Wetgevingstechniek VR 2014/4 (aanwijzing nr. 305).

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het ontwerp van decreet houdende instemming met de economische partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de SADC-EPO-Statens, anderzijds, ondertekend te Kasane op 10 juni 2016, alsook aan de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister, bevoegd voor het buitenlands beleid en de Europese aangelegenheden te gelasten het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting in naam van de Vlaamse Regering in te dienen bij het Vlaams Parlement.

Minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

Bijlagen:

- een ontwerp van decreet;
- een memorie van toelichting;
- de overeenkomst in het Nederlands (zie stuk VR 2017 1407 DOC 0787/4);
- het advies van de SERV d.d. 11 september 2017;
- het advies van de Raad van State d.d. 10 oktober 2017.